

Psykologins vägar

Lärraranvisning Textview

Verksnummer: 40160

Lärraranvisningens innehåll

Lärraranvisningen är till för att du som undervisande lärare ska få information om hur den pedagogiskt anpassade boken skiljer sig från originalboken och hur ni kan arbeta med den. Nedan kan du läsa vad respektive del i lärraranvisningen handlar om, så att du kan förbereda och planera arbetet med läromedlet på bästa sätt.

- **Generella förändringar av boken**
Under denna rubrik beskrivs de generella tillägg och ändringar som är gjorda i den punktskriftsläsande elevens bok, till exempel på vilket sätt ikoner eller text i marginalen är hanterade.
- **Sidspecifika förändringar**
Här kan du läsa om sidspecifika tillägg och ändringar som är gjorda i den pedagogiskt anpassade boken. Det kan till exempel vara en övning som omarbetats eller en bild som flyttats.
- **Bildbeskrivningar**
Här hittar du en sammanställning av alla de bildbeskrivningar som beskriver originalbokens bilder.
- **Till läsaren**
I den pedagogiskt anpassade boken återfinns alltid en text som riktar sig till eleven. Samma text hittar du också i lärraranvisningen. Den innehåller information som kan vara bra för läsaren att känna till innan arbetet med boken påbörjas. Läs denna text tillsammans med eleven!
- **Pedagogiska tips**
I denna del av dokumentet hittar du pedagogiska och metodiska förslag på hur ni kan arbeta med de olika uppgifterna i boken. Du hittar också exempel på hur skolan bör tänka kring läxor, taktila bilder, provsituationer osv. Här återfinns också förslag på olika pedagogiska hjälpmedel som skolan kan behöva köpa in eller ta fram för att ni ska kunna arbeta med boken på ett bra sätt.

Återkoppling och synpunkter

Dela gärna med dig av dina synpunkter på den pedagogiska anpassningen av denna bok till anpassningsfunktionen@spsm.se eller ring oss på tel. 010-473 50 00.

Behöver du komma i kontakt med försäljningen går det bra att mejla till order@spsm.se eller ringa på tel. 020-23 23 00.

Trevlig läsning!

Lärraranvisning

Titel: Psykologins vägar

Författare: Ole Schultz Larsen

ISBN: 978-91-40-67698-6

Innehåll

Generella förändringar av boken	1
Sidspecifika förändringar.....	3
Till läsaren.....	4
Pedagogiska tips	5
Bildbeskrivningar	6

Generella förändringar av boken

- Pedagogisk anpassning gör läromedel tillgängliga för elever med synnedsättning genom omarbetningar av visuellt beroende text och bilder. Målet med pedagogisk anpassning är att elever med svår synnedsättning/blindhet ska kunna använda läromedlet på samma sätt som sina klasskamrater. De anpassade uppgifterna ska ha samma pedagogiska innebörd som förlagan och eleven ska vara lika självgående i den anpassade boken som de övriga klasskamraterna i sina böcker.
- Baksidestexten har flyttats till bokens början.
- Flera bilder har strukits och i vissa fall ersatts med text som t.ex. listor.
- Bilder som är viktiga för förståelse av texten har återgetts i bildbeskrivningar.
- I vissa fall har bilder infogats direkt i brödtexten som bildbeskrivningar.
- Bilder, tabeller, text och rubriker har flyttats på, och mellan, sidorna för att underlätta läsning.
- I vissa fall har bildtext gjorts om till brödtext.
- Boken innehåller många textrutor. Dessas textinnehåll återges utan rutor och har i många fall flyttats på, eller mellan, sidor.
- Brödtext har på några ställen flyttats mellan sidor
- Felstavningar och liknande i förlagan har i vissa fall rättats.
- Onödiga versaler i rubriker har ändrats till gemener.

- Kursiv- och fetstil i brödtexten och innehållsförteckningen har ersatts med versaler.
- Tabeller har i många fall gjorts om till listor.

Sidspecifika förändringar

83

Rubriken "Ansiktsduetter" har flyttats från sidan 83 till sidan 82.

84

Rubrikerna "Gro" och "Molly" har flyttats från sidan 84 till sidan 83.

95

Rubriken "Främlingstest" har flyttats från sidan 95 till sidan 96.

103

Rubriken " Föräldrabetende som bidrar till prosocialt beteende " har flyttats från sidan 103 till sidan 102.

119

Rubriken "Två barn" har flyttats från sidan 119 till sidan 120.

181

Tabellen på sidan 181 har flyttats till sidan 180.

182

Tabellen på sidan 182 har flyttats till sidan 181.

197

Tabellen på sidan 197 har flyttats till sidan 196.

253

Frågorna (?) på sidan 253 har flyttats till sidan 254.

290

Rubriken " Virginia-mördaren Cho blev mobbad i skolan " har flyttats från sidan 290 till sidan 291.

321

Rubriken "Mahmut" har flyttats från sidan 321 till sidan 322.

340

Rubriken "Kära brevlåda" har flyttats från sidan 340 till sidan 341.

375

Rubriken "Intervju med schizofren kvinna (P)" har flyttats från sidan 375 till sidan 374.

Till läsaren

Det finns bildbeskrivningar till nästan alla bilder i boken.

Stavfel och några andra fel i förlagan har rättats.

Bilder och text har flyttats mellan sidor.

Baksidestexten är flyttad till bokens början.

Kursiv och feststil i boken är skrivna med stora bokstäver.

Pedagogiska tips

- Det är viktigt att eleven har god ordning på sin dokumentation av svar och liknande, genom att exempelvis ha en särskild fil på datorn med just denna bok och antecknar kapitel/avsnitt och när man svarar.
- Eleven med synnedsättning behöver mer tid till vissa uppgifter och det har eleven rätt till även vid prov.
- Eleven med synnedsättning måste få tid att läsa igenom text eller bildbeskrivningar.
- Berätta mer om bilderna som förekommer i boken. Bildbeskrivningar täcker ofta inte in helt vad bilden visar. Bildbeskrivningar kan aldrig ge exakt samma information som de seende eleverna får. Samtala om bilderna och ge den extra information som eleven med synnedsättning kan ha nytta av för att få samma förståelse som de seende eleverna.
- Några bildbeskrivningar är väldigt detaljerade. Du kan som pedagog välja ut det som är viktigt för undervisningssituationen och läsa bildbeskrivningen tillsammans med eleven.

Bildbeskrivningar

7

Bokstaven psi påminner till formen om en trearmad ljusstake.

8

Schematisk teckning där medvetandet framställs som ett tredelat isberg.

De tre delarna utgörs av överjaget, detet och jaget.

Luften ovanför vattenytan representerar "Det medvetna".

Vattnet som omger större delen av isberget representerar "Det omedvetna".

Överjagets topp befinner sig ovanför vattenytan medan större delen befinner sig under ytan.

Detet befinner sig helt under vattenytan.

En stor del av jaget befinner sig ovanför vattenytan.

10

Foto. En man sitter vid en spelautomat som ingår i en lång rad av likadana automater.

11

Karikaturteckning. Darwin sitter bredvid en apa.

Darwin (som själv har hårig apkröpp) håller upp en liten handspegel framför apans ansikte så att den kan se sig själv.

13

Foto. Erdman Palmore iförd vit ärmlös undertröja.

Han bär en liten tatuering i form av en stiliserad figur på ena axeln.

16

Foto. En ung kvinnlig mannekäng poserar framför en brandröd betongvägg.

Hon har kort hår till rödmålade läppar och är iförd en genomskinlig blus över bara bröst.

23

Schematisk modell. En liksidig triangel representerar "Psykologi".

Triangelns tre hörn representerar följande:

- Naturvetenskaplig psykologi: Det allmänna. Människan som biologisk varelse.
- Samhällsvetenskaplig psykologi: Det gemensamma eller allmänna/människan i sin kontext. Människan i gruppen.
- Humanvetenskaplig psykologi: Det specifika. Människan som en medveten individ.

26

Foto. En pojke skriker för full hals åt en flicka som är huvudet högre.
Flickans ansikte uttrycker en blandning av lätt förskräckelse och förundran.

28

Tre figurpar (a, b och c) där varje figur består av 10 kuber som är hopsatta så att de bildar tre rätta vinklar - men på ett sådant sätt att figurernas ändar "pekar" i olika riktningar.
De två figurerna i varje figurpar är dessutom orienterade på olika sätt så att de ses från olika håll.

30

Foto. En leende kvinna håller fram två par barnsandaler.
Sandalerna som hon håller i sin högra hand är vita och dekorerade med blommönster.
Sandalerna i hennes vänstra hand är däremot mörkblå och saknar dekorationer.

33

Foto. Person som har sminkat ansikte med ögonskugga och långa ögonfransar och som har stort, lockigt, vitt hår, långa pärlörhängen och en röd uringad tröja.

35

Foto. En pojke och en flicka sitter sida vid sida och vilar sina ansikten i händerna.

36

Schematisk modell.

Modellen har en skala vars ändar anger "Maskulin" resp. "Feminin".

Två fält ovanför skalan som har formen av

asymmetriska fyrhörningar (närmare bestämt parallelltrapetser) representerar manlig resp. kvinnlig könsroll.

De två fältens övre (korta) långsidor representerar däremot manlig respektive kvinnlig könsroll.

Fälten för manligt respektive kvinnligt överlappar varandra i ett stort område i skalans mitt.

Manliga respektive kvinnliga könsroller ligger däremot långt ifrån varandra vid skalans ytterändar.

37

Foto. En man som bara är klädd i shorts klättrar upp för en tvärbrant bergssida.

38

Schematisk modell. Skala där ändarna betecknar "Den försiktiga typen" resp. "Den riskvilliga typen".

40

Foto. En liten flicka och en kvinna ler mot varandra.

41

Kurvdiagram där x-axeln anger "Stimuleringsmängd" (låg till hög) medan y-axeln anger "Grad av hanterbarhet" (låg till hög).

Kurvan återges:

Nyckel

(Sm) = Stimuleringsmängd

(Gh) = Grad av hanterbarhet

- Sömn: Såväl (Sm) som (Gh) ligger på en låg nivå.
- Uttråkad: (Sm) och (Gh) har stigit men ligger alltså på en låg nivå.
- Stigande intresse: Såväl (Sm) som (Gh) ligger nu på en betydligt högre nivå.
- OSN: (Sm) har ökat samtidigt som (Gh) ligger på en mycket hög nivå - Kurvan kulminerar.
- Stress: (Sm) har ökat medan (Gh) nu har börjat sjunka.
- Rädsla: (Sm) ökar (Gh) sjunker.
- Panik: (Sm) ökar (Gh) sjunker.
- Kollaps: (Sm) når sin högsta nivå medan (Gh) når sin lägsta.

42

Samma typ av diagram som redan har beskrivits på den föregående sidan.

Här omfattar emellertid diagrammet två kurvor A och B där A kulminerar/når optimal stimuleringsnivå (OSN) vid samma tidpunkt som i det föregående diagrammet (5 på skalan) medan B har betydligt högre optimal stimuleringsnivå (ca 7 på skalan).

44

Foto. Ett stort antal människor passerar ett övergångsställe i en storstad.

45

Foto. En man ligger ned på rygg medan han får en tatuering på ena axeln.

Tatueraren som sitter bredvid honom bär vita kirurghandskar och en baseballmössa som skymmer hans ansikte.

Mannen som får tatueringen kniper ihop munnen och blundar hårt.

47

Svart-vitt fotoporträtt.

Sigmund Freud står och röker en cigarr.

Han är iförd kostym med väst där kedjan till en guldlocka hänger i en båge.

Han möter betraktarens blick med ett strängt och skarpt ansiktsuttryck.

48

Målning. Ett stort antal män i olika åldrar sitter i en stor sal med höga fönster.

De lyssnar alla andäktigt till en man i förgrunden.

Denne står bredvid en ung kvinna som hänger med huvud och armar som om hon håller på att svimma.

En ung man bakom henne stöttar henne och en sjuksköterska bredvid henne står redo att ta emot henne och hjälpa till att lägga henne på en vitklädd bår.

51

Foto. En kvinna håller ett litet sovande spädbarn i sina armar medan hon lutar sin kind mot barnets panna.

53

Målning omgiven av blommönster.

Sfinxen (som sitter på en stor blomma) har överkropp och huvud som en kvinna men rovdjursben och stora fågelvingar.

Oidipus (som är naken så när som på en lång mantel över ryggen) håller ett svärd i ena handen.

Han håller upp ett finger när han svarar på sfinxens gåta.

På andra sidan om sfinxen står en annan person som är fullt påklädd.

Denna person fattar ett hängande rep med båda händerna.

54

Schematisk modell.

Modellen har formen av en oval som upptill är försedd med en liten "puckel".

Ovalen är försedd med ett streckat vågrätt fält i mitten som representerar "Jaget".

Ovalens undre hälft representerar "Bortträngt", "Det omedvetna" och "Detet".

Dess vänstra sida representerar "Överjaget" medan området ovanför "Jaget" representerar "Det förmedvetna".

Den lilla "puckeln" högst upp representerar "Förnimmelse - Det medvetna".

56

Svart-vitt foto. Sigmund Freud är fritidsklädd i höga stövlar och hatt och håller en vandringstav i ena handen och en pipa i den andra.

Anna är klädd i en fotsid ärmlös klänning, blus med korta puffärmar och vitt förkläde.

59

Skulpturgrupp med tre sittande apor.

En av aporna håller händerna för öronen, en annan håller för munnen medan den tredje håller för ögonen.

61

Schematisk bild. Två ovaler (A och B) ligger bredvid varandra så att de delvis överlappar varandra.

Området där de överlappar varandra är benämnt f.

66

Foto. Divanen utgörs av en slags kort säng med upphöjd huvudände. Den är klädd i tyg med komplicerade orientaliska mönster i varma brandröda, rosa och persikofärgade nyanser.

En rad sammetsklädda kuddar i olika färger ligger på divanen tillsammans med en hopvikt gulaktig filt.

Väggen bakom är klädd i samma sorts mönstrade tyg som täcker divanen.

67

Karikaturteckning i form av en fixeringsbild.

Bilden kan dels ses som ett tecknat karikatyrporträtt av en mörkhårig Sigmund Freud sedd från sidan.

Bilden kan också ses som en naken ung kvinna som intar en utmanande pose.

De två bilderna sammanfaller genom att kvinnans böjda knä utgör Freuds näsa medan hennes könsbehåring blir hans ögonbryn.

Hennes andra (närmaste) ben utgör hans kind medan henne stjärt blir hans tinning.

Hennes mage och bröst utgör hans panna.

Hennes ansikte blir hans höga hårfäste medan hennes utsträckta arm blir en sidbena i hans tjocka mörka hår som sammanfaller med hennes eget långa böljande hår.

69

Fotoporträtt av Erik H. Erikson.

71

Foto. En liten flicka vänder ryggen mot kameran och går bort längs en stig som består av utlagda runda stenplattor som korsar en stor gräsmatta kantad av lövträd.

73

Foto. En kvinna håller ett litet spädbarn i sina armar medan hon med ett leende möter barnets blick.

75

Foto. Två barn (en flicka och en pojke) i 2-3 årsålder.

Flickan (som står längst bort) ler glatt medan pojken ser avvaktande ut.

78

Fotoporträtt av Daniel Stern.

81

Foto. Ett spädbarn och en kvinna ligger sida vid sida med slutna ögon och ansiktena vända mot varandra.

Kvinnan håller om barnets lilla hand med sina fingrar.

82

Foto. Ett spädbarn halvsitter i något slags "stol" och ler med hela ansiktet.

85

Foto. Ett spädbarn ifört blöjor hålls upp i luften av ett par mansarmar.

86

Foto. Ett litet barn som står vid ett bord med några leksaker tittar nyfiket på något vid sin sida.

87

Foto. En kvinna och tre yngre barn sitter vid ett bord.

Framför sig har de ett slags brädspel där pjäserna utgörs av stora färgglada pappfigurer.

Kvinnan flyttar en av pappfigurerna medan barnen ser på.

87

Teckning.

En rektangulär schackmönstrad platta är vikt så att den bildar ett "trappsteg" med en låg tröskel på det övre stegets framkant.

En rektangulär glasplatta vilar horisontellt på denna tröskel på ett sådant sätt att den täcker såväl det övre som det nedre trappsteget.

87

Schematisk bild.

Två pilar pekar från "Barn" och "Förälder" mot ett och samma "Objekt" som befinner sig mitt emellan (och ovanför) dem.

Samtidigt förenas "Barn" och "Förälder" av en vågrät dubbelriktad pil.

92

Seriestripp om sex rutor av tecknaren Niels Roland med rubriken "Basic Trust".

Serien återges:

1. En tik diar sina ungar med hon ligger på en filt bredvid en tvättmaskin. Texten lyder: Både hos djur och människor har barn en medfödd förmåga att anknyta till föräldrarna. Utan en trygg anknytning kan det gå illa senare...
2. Texten lyder: T.ex. kan man bli lite bekymrad över Hans och Gretas öde... (Hans och Greta står och håller varandra i händerna medan de förskräckt ser sig om i skogen) Och bli allvarligt oroad för den fula ankungens förmåga... till att senare i livet ha varaktiga relationer.
3. Synd att den fula ankungen inte växte upp hos beteendeforskaren Konrad Lorenz som var mycket förtjust i nykläckta gåsungar... (Konrad Lorens följs av fyra gåsungar som alla tänker "Mor").
4. Moses blev som liten bortadopterad av sin mor... Och sedan flippade han ut totalt! (En rasande Moses krossar lagtavlor mot en klippa).
5. I jämförelse fick den unge Lord Greystoke så mycket basic trust från sin apmamma att hans senare äktenskap med Jane blev långt och lyckligt... (Det åldriga paret (med Tarzan endast iförd höftkläde av leopardskinn) håller om varandra. Tre händer - en manshand, en hårig aphanhand och en kvinnohand med armring håller fram var sitt glas medan tre röster framför följande: "Tarzan och Jane!!", "Guk!Gak!", "Grattis till krondiamantbröllopet!").
6. Bonusvetande: Visste ni att klumpfisken lägger 300 miljoner ägg - för att sedan bara låta dem glida iväg vind för våg? (En ensam klumpfisk simmar genom djupen (klumpfisken ser ut som ett fiskhuvud med långa fenor längst bak)). En kommenterande text lyder: Blev själv försummad som yngel.

93

Foto. Gråtande spädbarn.

94

Foto. Tatuering med texten "Morfar".

98

Foto. Två småpojkar som har "dragkamp" om någon leksak.

101

Två bilder av en hjärna sedd från sidan.

Pain: Röda områden längs tinninglobens främre/övre del och ett angränsande gulrött område vid hjässlobens främre/nedre del samt ett rött område på hjässlobens övre/främre del.

Empathy: Mindre gulröda områden längs främre/övre delen av tinningloben och nedre/främre delen av hjässloben.

102

Foto. Två barn sitter bredvid varandra i solstolar och håller varandras händer.

104

Foto. En liten pojke håller för öronen samtidigt som han kniper ihop ögonen och skriker.

109

Svart-vitt foto. Bur som är uppdelad med hjälp av en skiljevägg.

"Trådmamman" till vänster består av ett snedställt rör av metallnät som upptill är försett med en vit plastplatta med två ögonpunkter.

"Frottémamman" har platt frottéklädd kropp som upptill är försedd med ett runt ansikte med ögon, öron och mun.

En apunge trycker sig mot, och håller om, den frottéklädda kroppen.

112

Foto. En liten flicka ligger och tittar ut mellan spjälorna med stora mörka ögon.

115

Filmscen. En ung man klädd i smoking reser sig upp och håller ett tal under en stor middag. Två kvinnor som sitter på ömse sidor om honom lyssnar uppmärksamt.

Bordet framför dem är försett med många glas, tända ljus och blomsterarrangemang.

118

Foto. En liten flicka står bortvänd med ena handen på ryggen till en trädgårdsstol.

I förgrunden står en spritflaska.

121

Fotoporträtt av John B. Watson.

122

Teckning. Hunden står fastspänd i en ställning så att den har nosen riktad mot en vägg med ett fönster.

Under fönstret står en matskål på en hylla.

Ett dräneringsrör som har opererats in i hundens mungipa leder till en mätkolv under hyllan med matskålen.

Sistnämnda mätkolv står på ena sidan av en slags balansvåg vars andra ände är kopplad till en penna/stift som i sin tur sitter på en axel med två fjädrar i var ände.

Nyssnämnda penna/stift "skriver" på en rulle som står bakom skärmen.

123

Schematisk modell som använder sig av begrepp med tillhörande förkortningar från texten ovan.

Övre delen av modellen:

(klockan ringer) S:

obR: horisontell pil till R (hunden spetsar öronen)

bR: sned pil till R (salivavsöndring)

Nedre delen av modellen:

(mat) S:

obR: horisontell pil till R (salivavsöndring)

125

Foto. Vit råtta som sitter i en öppen hand.

127

Svart-vitt foto. En råtta är instängd i en låda med genomskinliga sidväggar och kortändar av metall.

I enda kortänden sitter två mindre runda öppningar över en större öppning som är försedd med något slags cylinderformad "pedal".

Golvet i buren består av smala tvärgående stålrör.

128

Schematisk modell. Fem olika möjliga förlopp vid operant betingning.

R (pil till) S:

- något positivt uppnås = pos. förstärkning (Reaktionsinläring)
- något negativt göms/undviks = neg. förstärkning (Reaktionsinläring)
- något negativt uppnås = straff (Reaktionsinläring, e. felinläring)
- något positivt göms/undviks = straff (Reaktionsinläring, e. felinläring)
- ingenting uppnås = utsläckning (ingen inläring)

129

Foto. I förgrunden håller Skinner och en assistent i en vit duva.

I bakgrunden står en annan man vid en stor instrumentbräda med många sladdar.

132

Schematisk bild.

S (pil till) O (pil till) R

133

Serie om fyra svartvita foton.

1. En schimpans befinner sig i ett rum med högt tak. En knippe bananer hänger från taket. På golvet står tre stora trälådor.
2. Schimpansen bär fram en låda för att nå bananerna.
3. Schimpansen ställer en låda ovanpå en annan.
4. Schimpansen når bananerna sedan den har staplat de tre lådorna ovanpå varandra och sedan ställt sig på dem.

135

Teckning av en genomskinlig låda med rektangulära sidor.

Det närmaste nedre hörnet på lådans högra sida benämns A.

Det bortre/nedre hörnet på samma sida benämns B.

136

Målning. En skamsen pojke står med nedslagen blick innanför den stängda dörren till ett kontor.

Han är underkastad en kritisk granskning från en man iförd frack och stjärkrage som har händerna i byxfickorna.

Det omgivande rummet är möblerat med ett bord med tillhörande stol och en kakelugn.

På bordet står en flaska och ett glas.

På väggen ovanför sitter en karta.

138

Foto. Jesper Juul fotograferad framför en hög tegelmur som är bevuxen med grova avlödade klängväxter.

142

Foto. En liten flicka sitter på en stol bredvid sina leksaker och döljer sitt ansikte i händerna.

Skuggan av en hotfull mansperson som står med händerna på höfterna tornar upp sig på väggen bakom och ovanför henne.

145

Foto. Några barn sitter runt ett bord där djupa tallrikar, dricksglas och en stor skål med något slags "smet" står framdukade.

En flicka torkar sig om munnen med sin randiga tröja.

På den bakomliggande väggen skimtar hyllor med leksaker och böcker.

149

Sex teckningar som alla bär den handskrivna titeln "Portrait d'homme" (alternativt "d'un homme").

Teckningar omfattar en "ursprungsteckning" följt av fem numrerade reproduktioner.

Ursprungsteckningen: Liknar ett avlångt blad med spetsiga ändar vars yta är täckt av stora triangulära mönster.

1: "Bladformen" är kvar men två nedåtriktade triangulära mönster upptill kan nu tolkas som "ögon" medan en uppåtriktad dito nedtill kan tolkas som "mun".

2: Konturerna är nu rundade till en "äggform". De övre "ögonmönstren" är mindre kantiga och därmed mer lika "ögonbryn".

3: Nu framträder ett skalligt huvud med höga ögonbryn, sneda ögon, liten näsa, kinder, mun och haka.

4: Nu framträder en antydd lugg samtidigt som ögonen har blivit större och mindre sneda.

5: Ett stiliserat mansansikte med sidbenat kort hår och slutna ögon.

150

Svart-vitt foto. Ett litet och trångt rum där tre små bord står utmed väggarna tillsammans med fyra olika sorters stolar.

En vägg är täckt med hyllor där det står olika föremål som lådor, en fläkt, en flaska, en jordglob m.m..

På en annan vägg hänger en bild (av vilken bara en flik är synlig) bredvid en stor anslagstavla.

En liten matta ligger mitt på golvet.

Ljuskällan utgörs av ett lysrör i taket.

151

Teckning. Vit figur mot svart bakgrund som kan tolkas på följande två sätt:

En vit bred skål på hög snidad fot som avtecknar sig mot en svart bakgrund.

Silhuetterna av två likadana ansikten som är vända mot varandra mot en vit bakgrund.

151

Teckning. Ett stort antal blå linjer som utgår från vänster och höger strålar samman i en central punkt mitt i bilden.

Två vertikala röda streck som flankerar denna centrala punkt ger intryck av att vara lätt "utåtböjda" trots att de är helt raka.

151

Två teckningar.

Till vänster: Röd cirkel omgiven av sex betydligt större blå cirklar.

Till höger: Röd cirkel omgiven av sex betydligt mindre blå cirklar.

De två röda cirkelarna i figurerna är lika stora men framstår som olika stora på grund av de omgivande cirkelarnas storlek.

152

Fyra schematiska figurer (a, b, c och d).

- a) Närhetslagen: Rad om fyra figurer som var och en består av två parallella streck.
- b) Likhetslagen: Fem rader respektive kolumner där varannan rad består av cirklar och varannan av kryss.
- c) Lagen om sammanhang: Figur som (vid första påseende) består av två korsande rader av punkter som löper mellan C och D resp. A och B. Linjen mellan C och D är rak medan linjen A-B är böjd så att den bildar en "kulle" vars "krön" sammanfaller med/korsar linjen C-D.
- d) Slutenhets- eller konturlagen: Två cirklar av olika storlek där den mindre cirkeln är placerad så att det verkar som om den delvis "överlappar" och därmed "skymmer" den större cirkelns periferi (på ett begränsat område).

153

Bildmontage. Människohjärna återgiven mot bakgrund av ett kretskort.

154

Foto. En sjuksäng där en ung man med utmärslat gulaktigt ansikte ligger på rygg och stirrar framför sig med fjärrskådande blick.

En medelålders man omfamnar gråtande den sjuke.

En kvinna som sitter bredvid tröstar en tonårsflicka.

En hand från andra sidan sängen håller om en av den sjukas smala handleder.

En liten infogad grön skylt bär texten: "United colors of Benetton".

156

Schematisk teckning. Triangel med bred bas som innehåller texten "Borta bra men hemma bäst".

160

Schematisk modell. Modellen omfattar fyra textrutor som är sammanlänkade med rubricerade pilar (pilarna återges inom parentes).

"Sensoriskt minne" (uppmärksamhet) "Arbetsminne" med "Korttidsminne" (Mening/intresse/väsentlighet, Upprepning) Långtidsminne.

160

Foto. 10 objekt: En blyertspenna, en karamell, en blå legobit, ett litet glas med hög och smal fot, en dinosaurie i plast, en strumpa, ett radergummi, en sax, ett litet leksaksben, samt en cigarettändare.

162

Bronsstaty vid en kajkant.

Statyn föreställer Evert Taube, som, iförd bredbrättad hatt, sitter med lutan i händerna och gör en inbjudande gest med ena armen.

163

Foto. Råbandsknop slagen på ett färgglatt rep.

164

Schematisk modell som omfattar tre nivåer och som efter den första nivån (Långtidsminne) fördelar sig i två grenar.

Modellen återges på följande sätt:

(nivå 1): Långtidsminne

(nivå 2): Explicit minne (medvetet).

(nivå 3):

Episodiskt minne: Jag erinrar mig när jag första gången knöt en råbandsknop

Semantiskt minne: Jag har läst att en råbandsknop passar bra för att knyta ihop två rep av samma tjocklek

(nivå 2): Implicit minne (omedvetet)

(nivå 3):

Procedurminne: Jag kan slå (knyta) en råbandsknop

Perceptuellt minne: Jag vet hur en råbandsknop ser ut

Minne för emotionella reaktioner

166

Foto. Ruinerna efter en större stenbyggnad där bara gavlarna återstår efter taket.

Ruinen är omgiven av ett grönt fält som i bakgrunden gränsar till lövskog.

168

Flödesschema. Schemat består av följande sekvens (återgiven nedifrån och upp):

Miljö, tidiga erfarenheter och samspelsmönster samt medfödda faktorer (t.ex. försummelse, mobbad i skolan);

Scheman (t.ex. jag duger inte);

Basala antaganden (t.ex. när något går galet är det mitt fel);
Aktuell situation (t.ex. jag ska till ett möte och måste säga något);

Förvrängningar;

Automatiska tankar (t.ex. om de upptäcker att jag är nervös skrattar de åt mig);

Känslor (t.ex. ångest). Handlingar (t.ex. glömmer mötet);

Fysiologiska reaktioner (t.ex. svettningar, anspändhet m.m.).

173

Svart-vitt foto. Piaget och en yngre man sitter tillsammans med några barn vid ett runt bord.

På bordet ligger bland annat papper, snören och andra material tillsammans med en sax och några klisterburkar.

174

Foto. Ett spädbarn ligger och suger på en leksak som består av en liten björn av plast på en ring.

176

Foto. Ett barn "bygger" genom att stapla färgglada klossar av plast.

178

Teckning som föreställer en landskapsmodell.

Landskapet ifråga omfattar tre berg av varierande höjd och en väg som löper mellan och utmed dem alla.

Två av bergen (det minsta och det högsta) är försedda med var sitt litet hus.

På krönet av det högsta berget står dessutom ett stenröse.

180

Experiment som omfattar tre glas: A och B som är likadana och innehåller lika mycket vätska, samt C som är högre och smalare än de två andra glasen.

I: A och B innehåller lika mycket vätska. C är tomt.

II: A innehåller samma mängd vätska som förut medan B nu är tomt sedan vätskan i det glaset har hållts över i det högre och smalare glaset C.

182

Tecknad modell. Två väggar som tillsammans bildar ett kors.

Framför var och en av korsets två armar (och till höger därom) står två dockor som föreställer poliskonstaplar.

Mellan korsets två armar till vänster ligger en docka som föreställer en pojke.

186

Foto. Segelbåt som glider fram på öppet hav.

187

Schematisk modell.

Två pilar länkar människan och omvärlden till "Språk/verktyg".

En streckad pil länkar människan och omvärlden direkt till varandra.

188

Foto. Två flickor i ett bibliotek.

Den ena flickan stäcker sig efter en bok som står högt upp medan den andra sitter och läser vid ett bord.

189

Schematisk modell. En liggande rektangel representerar det totala medvetandet.

En triangel som är infogad i rektangeln/medvetandet representerar kunskap.

Ett blått fält som omfattar större delen av rektangeln/medvetandet representerar "Icke-medveten" medan återstoden/övre delen av rektangeln representerar "Medveten".

Inne i triangeln/kunskapen motsvaras icke-medvetandet av "Tyst kunskap" medan medvetandet motsvaras av "Språklig kunskap".

190

Foto. Flicka som spelar fotboll.

191

Foto. Ett litet barn åker skidor i en backe.

192

Foto. En rad finklädde ungdomar står framför drottningen.

Alla ungdomarna på bilden är upptagna med att fästa något vid sina kläder.

194

Foto. Svanunge som ligger på en gräsmatta.

Ungen har svart näbb och fötter och är i övrigt täckt med ljusgrått dun.

195

Foto. Höga buskar i en trädgård som är klippta så att de ser ut som människor som dansar i ring.

199

Foto. Fyra tonårsflickor sitter tillsammans vid en dator.

200

Foto. Restaurangkök. En tjej arbetar med att bereda en fågel under överinseende av en medelålders man.

201

Målning som föreställer en rökpipa av trä med böjt skaft.

Titeln (Ceci n'est pas une pipe) - som utgör en del av målningen - är utförd med prydlig skrivstil och placerad under "pipan".

202

Schematisk bild.

En liksidig triangel som står på en av sina "spetsar".

Triangeln i sin helhet representerar "Kunskap".

Triangelns hörn (återgivna medurs nedifrån) representerar "Undervisning/samspel", "Inläring", samt "Motivation".

204

Hjärnan i ett människohuvud sedd från sidan.

Ett mindre område i lillhjärnan (som ligger längst ned i hjärnan och bakom ryggmärgen) är orangefärgad.

Den således markerade delen ligger längst ned och längst fram i lillhjärnan.

205

Mikrofoto. Nervcellerna framträder som små "noder" som sitter ihop med tunna trådar så att de bildar ett "nätverk".

206

Anatomisk teckning av nervcell.

Följande delar visas:

Neuronets cellkropp.

Dendriterna (grenliknande utskott på cellkroppen.)

Axon (långsmal "stjälk" som utgår från cellkroppen).

Synaptiska ändmaterial (knappliknande utskott som sitter i ändarna på förgreningar i änden på axon).

208

Nervcellerna med dendriter och axon framträder som finmaskiga ljusgröna noder och nätverk mot svart botten med cellkärnorna som kringspridda blå "stjärnor".

209

Anatomisk teckning. Människohjärna sedd från sidan där hjärnans olika centra är utmärkta med olika färger.

Teckningen återges:

- Hjärnstammen - Förenar hjärnan med ryggmärgen (ljusblå).
- Tinningloben - Vid tinningarna och nedre/centrala delen av hjärnan (gul).
- Pannloben - Pannan och främre delen av hjässan (röd).
- Hjässloben - Bakre delen av hjässan (mörkblå).
- Nackloben - Nacken, ovanför lillhjärnan (grön).
- Lillhjärnan Längst ned bakom hjärnstammen (brun).

210

Anatomisk teckning. Längdsnitt genom hjärnan.

Följande centrala delar av hjärnan är utmärkta:

- Thalamus ("Äggformat" område "mitt i" hjärnan)
- Hypothalamus (Litet område i nedre delen av Thalamus)
- Hippocampus (Organ i den centrala delen av hjärnan som har formen av långa krökta "slingor")
- Amygdala (Mindre områden som gränsar till främre delen av Hippocampus)
- Kortex (Yttre skiktet av storhjärnan (omger ovan nämnda centra))

211

Vit byst föreställande ett hårlöst människohuvud där skallen är indelad i ett stort antal fält.

Vart och ett av dessa fält är etiketterat med en mänsklig förmåga så som "imitation", "wit", "hope", "time", "tune" etc. (ett område ovanför örat är försett med ett frågetecken).

212

Detaljerad teckning som återger dels spettet, dels Phineas Gages genomborrade skalle från sidan, rakt framifrån och underifrån.

Spettet (som sitter kvar på flera av bilderna) har trängt igenom vänster tinning och gått snett upp bakom vänster öga för att sedan tränga ut genom främre delen av hjässan.

213

Stiliserad anatomisk teckning. Längdsnitt genom en däggdjurshjärna.

Hjärnan omfattar följande utanpå varandra liggande skikt/områden (återgivna från centrum och utåt):

- Reptilhjärnan (omfattar hjärnstammen och de basala ganglierna)
- Den tidiga däggdjurshjärnan
- Den nya däggdjurshjärnan

214

Foto. Gulvit ödla med svarta fläckmönster och stora, upphöjda ögon.

215

Foto. Varg med två valpar bland klippor.

Runt dem växer några höga blomställningar med blå blommor.

Bakgrunden utgörs av tät lövskog.

216

Foto. En kvinna springer framför ett inkommande tåg vid en järnvägsövergång utan bommar.

I förgrunden sitter varningslampor som lyser rött ovanför en skylt med texten "Keep crossing clear".

219

Svart-vitt foto. Ett skrämt barn håller upp sina händer för att skydda sig.

221

Flödesschema (Sekvenserna i schemat är numrerade i bildbeskrivningen).

Lång väg till emotionell reaktion:

1. Thalamus utsätts för emotionell stimuli
2. Hjärnbarken som är centrum för perception, emotionell värdering, hämning och planläggning stimuleras
3. Hjärnbarken hämnar Amygdala samtidigt den stimuleras från Amygdala som har förbindelser till områden för emotionell värdering (sympati och antipati m.m.)
4. Emotionell reaktion

Kort väg - omedvetet:

1. Thalamus utsätts för emotionell stimuli
2. Thalamus stimulerar Amygdala
3. Emotionell reaktion

224

Foto. Två män står och granskar skörden på en åker täckt av utblommad opievallmo (och enstaka vitrosa vallmoblommor).

Vallmons stora och rundade frökapslar sitter högst upp på höga och smala stjälkar.

Den ene av männen bär en traditionell mössa med röda mönster, den andre vit turban.

225

Teckning. Kierkegaard sedd från sidan.

Filosofen är slätrakad och bär glasögon och en slags låg cylinderhatt med vitt brätte

226

Foto av Jean-Paul Sartre.

227

Pjäsens två huvudkaraktärer Vladimir och Estragon står bredvid ett litet kalt träd.

Båda männen är klädda som luffare.

Den ene håller i den andres bara fot.

229

Flödesschema. Schemat förgrenar sig i två flöden/sekvenser som båda utgår från "Existens".

Övre flödet: Existens (intet); val (ansvar, ensamhet, ångest); essens (mening, tillvaro, identitet).

Nedre flödet: Existens (intet); icke-val; alienation (identitetsförlust, förtingligande).

231

Foto. Porten in till koncentrationslägret Auschwitz som kröns av en järnskytt med texten "Arbeit macht frei".

233

Foto. En man och en kvinna trycker sina pannor och näsor mot varandra medan de ser varandra djupt i ögonen.

235

Foto. En kille med neddragen kapuschong sitter ensam på marken med ryggen mot en kal betongvägg.

236

Foto. Raderna med tomma säten i en tom tunnelbanevagn som står ovan jord.

239

Foto. Fasad till flervåningshus som är täckt med långa rader av likadana balkonger.

241

Schematisk teckning. En triangel/pyramid är uppdelad i två delar: Ett lägre som representerar "Bristbehov" och ett högre som representerar "Tillväxtbehov".

Pyramiden återges på följande sätt (nerifrån och upp)

Bristbehov:

- Fysiologiska behov: Behov av mat, vätska, värme, sömn, syre osv.
- Trygghetsbehov: Behov av trygghet, beskydd och stabilitet i tillvaron
- Sociala behov: Behov av kärlek, gemenskap och social status

- Behov av självrespekt: Behov av självrespekt, bekräftelse, ansvar och status

Tillväxtbehov:

- Självförverkligande: Behov av att vara kreativ och realisera sina speciella förmågor

245

Diagram. Två axlar anger grad av "Färdigheter" resp. "Utmaningar".

Tre diagonala fält är infogade mellan ovan nämnda axlar. Dessa utläses på följande sätt:

- Otillfredsställd: Hög grad av utmaning i förhållande färdigheter.
- Flow: Utmaning och färdigheter "balanserar" varandra.
- Uttråkad: Låg grad av utmaningar i förhållande till färdigheter.

246

Foto av Carl Rodgers.

248

Grynigt svart-vitt foto av Fritz Perls.

252

Foto. Mur täckt med färgglada graffitimålningar. En man som cyklar förbi muren speglas i en vattenpöl i förgrunden.

255

Foto. Demonstration i innerstadsmiljö. I spetsen för demonstranterna som bär röda och svarta flaggor går flera personer som bär en lång purpurfärgade banderoll med texten "Bostad åt alla!" undertecknad "Ockupationsscenen.se".

256

Foto. Kille som tar ett luftsprång med sin skateboard.

258

Foto. Ung tjej som poserar iförd minimal bikini.

260

Marianne Lindberg DeGeer står framför en vägg som är helt täckt med bilder av skilda slag (däribland en version av "Mona Lisa") där hon själv figurerar i olika sammanhang.

262

Schematisk bild som jämför de två typerna av samhällen.

Fast identitet (Förmoderna samhällen): Jagidentiteten/tilliten (vertikal dimension) och den sociala identiteten (horisontell dimension) stödjer sig på en gemenskap grundad i tradition.

Flexibel identitet (Postmoderna samhällen): Jagidentiteten/tilliten och den sociala identiteten baseras på egen reflektion.

264

Foto. Den muskulösa kroppen på en man som har ägnat mycket tid och möda åt "kroppsbyggande".

267

Foto. Två flickor med studentmössor badar i en fontän.

268

Foto taget snett uppifrån.

En mycket smal tjej står på en badrumsvåg.

271

Målning. Mitt i bildens förgrund ligger en fyrkantig bassäng med trappstegsformade kanter och en fontän i mitten.

Från vänster anländer åldringar till bassängen i vagnar, på hästar, skottkärror, bårar, eller på sina anhörigas ryggar.

De klär av sig och tar sig försiktigt, och med svårighet, ned i bassängens vatten.

När de har passerat bassängens mitt är de ystra ungdomar som muntert plaskar runt och intresserar sig för varandra.

Till höger om bassängen ligger en trädgård med fruktträd och gräsmattor. Där står ett stort bord med vit duk och olika läckerheter. Runt bordet dansar unga välklädda kvinnor och män.

I bakgrunden till vänster tornar egendomliga vita berg upp sig som liknar gigantiska ojämna "tänder". På toppen av ett av bergen ligger en borg med vita murar och torn.

272

"Livstrappa" från 1800-talet med tysk text.

Trappan är formad som en husgavel med det högst belägna trappsteget i mitten.

Bilden skildrar en mans olika åldrar (och de aktiviteter som hör ihop med varje ålder) från vaggan till barndomens leker, ungdomsförälskelsen, äktenskap och familjeliv till livets höjdpunkt vid 50-års ålder.

Därefter hur det gradvis går utför med döden alltmer närvarande (men även tröst i form av barnbarn) till det hela slutar med en kista.

Under trappan återges tiden som en gråskäggig ängel som sitter på zodiaken med dess stjärntecken medan han håller i ett timglas och en lie.

276

Foto. Ett äldre par står i en höstfärgad skog med var sitt litet barn på axlarna.

278

Foto. En man ur publiken rusar mot domaren under en fotbollsmatch. En dansk spelare försöker skydda domaren genom att ställa sig i angräparens väg.

281

Foto. En skolklass i gymnasiet. Eleverna sitter runt tre långa bord och arbetar med papper och tidningar.

283

Foto. Fyra män sitter på rad med en tegelmur bakom sig.

Männen bär alla solglasögon.

De är alla mycket kraftigt byggda med muskulösa armar som, hos två av dem, är täckta med tatueringar.

Alla fyra är iförda likadana skinnvästar med ett emblem i form av en bevingad dödsalle.

I förgrunden skymtar en motorcykel som även den är dekorerad med sistnämnda emblem.

285

Teckning. Två kort (A och B) är placerade bredvid varandra.

Kort A bär ett vertikalt streck.

Kort B bär en rad om tre vertikala streck där strecket i mitten har samma längd som det i A (de två andra strecken är kortare resp. längre).

287

Foto. En korridor i fängelset.

I förgrunden ligger ett antal nakna män på varandra så att de bildar en stor hög.

Bakom "människohögen" poserar en kvinna och en man inför kameran med triumferande leenden (båda gör "tummen upp").

289

Foto. En tonårig flicka sitter på marken med ryggen mot en vit mur.

Hon kryper ihop och vänder bort ansiktet.

Flera personer som står framför henne kastar långa skuggor på den grusiga marken.

291

Foto. En läkare undersöker en patient med hjälp av sitt stetoskop.

293

Foto. Två kvinnliga fotbollsspelare i närkamp om bollen. I bakgrunden skymtar publikfyllda läktare.

294

Schematisk modell som omfattar ett större fält (Socialt system) som inrymmer ett mindre fält (Personligt system).

En rad om fyra olika roller som är sammanfogade med dubbelriktade pilar är infogade i dessa två fält.

Nyckel:

(Soc) = Socialt system

(Pers) = Personligt system

Modellen återges:

(Soc) "Rollförväntningar"; (Pers) "Rollacceptans/distans"; (Pers) "Rollupplevelse"; (Soc) "Rollutförande".

De ovan nämnda leden "Rollacceptans/distans" och "Rollupplevelse" influeras dessutom av förmågor, anlag, temperament, kön, ålder, utbildning, attityder, självuppfattning m.m.

297

Foto. En kvinna håller händerna för ansiktet i en åtbörd av förtvivlan.

302

Foto. Tommy Söderberg står framför en duk med projicerad text.

Bakom/ovanför honom skymtar rubriken "Aktuella frågor" (en del av texten projiceras dessutom på Tommy Söderbergs ansikte).

304

Teckning. Två rum återgivna rakt uppifrån.

I ett litet rum till vänster sitter eleven som är kopplad till en sladd.

På andra sidan väggen - i ett större angränsande rum - sitter läraren vid ett kontrollbord.

I ett hörn längre bort i samma rum sitter försöksledaren vid ett annat bord.

307

Likbent triangel som i sin tur är indelad i fyra mindre trianglar i färgerna grönt, rött, blått och gult.

Med hjälp av dessa trianglar återges hur "Attityd" (blå) omges av "Beteendekomponent" (grön), "Kognitiv komponent" (röd) samt "Affektiv komponent" (gul).

308

Svart-vitt foto. Leon Festinger sitter vid något slags instrumentbräda som upptill är försedd med en tavla med ett stort antal kopplade sladdar.

310

Foto. En man som vänder ryggen mot kameran tittar på en världskarta.
Intill kartan sitter en vit väggklocka med Migrationsverkets logga.

312

Foto. En kvinna klädd i slöja och jeans och två små barn (en flicka och en yngre pojke) går längs en smal gata som är kantad av frodig försommargrönka.

318

Graf i form av en fyrcellsmatris.

Matrisen återges på följande sätt:

- Konflikt i relation till värdkulturen: Hög konfliktnivå i värdkulturen, låg konfliktnivå i hemkulturen.
- Bikulturell konflikt: Hög konfliktnivå i såväl värd- som hemkultur.
- Konflikt i förhållande till hemkulturen: Låg konfliktnivå i värdkulturen men hög dito i hemkulturen.
- Låg konflikt. Bikulturell integration: Låg konfliktnivå i såväl värd- som hemkultur.

327

Målning. En mycket stor björn utkämpar en ursinnig strid med några stenåldersmän i mynningen till en grotta.

I bakgrunden skymtar två mammutar.

332

Graf i form av en fyrcellsmatris.

Matrisen återges på följande sätt:

- Höga krav och hög kontroll = aktivitet och trivsel.
- Höga krav och låg kontroll = belastning och stress.
- Låga krav och låg kontroll = passivitet och stress.
- Låga krav och hög kontroll = avslappning och trivsel.

333

Foto. En kvinna sitter och lutar ansiktet mot händerna med slutna ögon och pannan stödd mot tummarna.

334

Flödesschema. Schemat återges på följande sätt:

Yttre faktorer:

Ex. på yttre krav, utmaningar:

- Arbetstryck och tidspress

- Oförutsägbarhet i arbetet
- Bristande kontroll över arbetsuppgifterna
- Rollkonflikter
- Livsförändringar och dagliga obehag

Inre faktorer:

Ex. på personlighetsdrag och tankesätt:

- Den försiktiga typen
- Stort behov av kontroll och struktur
- Låg stimuleringströskel
- Pessimistisk förklaringsstil
- Svag känsla av sammanhang

(Ovan nämnda yttre och inre faktorer leder till):

Upplevelse och tolkning av de yttre utmaningarna

(Vilket i sin tur leder till):

Känsla av press, upplevelse av bristande kontroll/överblick, samt utveckling av stress

(Vilket resulterar i):

Hälssofarlig, kronisk stress, ökad sjukfrånvaro, samt uppgivenhet och resignation.

335

Svart-vitt foto. En stor dåligt upplyst fabrikslokal där taket bärs upp av vita pelare.

I förgrunden arbetar två män vid underredet till en bil med smala däck som är försedda med ekrar (som på en cykel).

337

Foto. En kvinna arbetar vid en datorterminal.

Bakom henne skymtar en fläkt.

339

Svart-vitt foto. En man håller handen för halva ansiktet medan han stirrar tom framför sig med det synliga ögat.

345

Foto. Det ögonblick då det andra av de två terroristkontrollerade passagerarplanen träffar den andra skyskrapan i en våldsamt explosion.

Tjock svart rök bolmar från överdelen av den tidigare träffade byggnaden.

357

Diagram. Diagrammets enda kurva har formen av en nedåtriktad båge.

Såväl kurvans övre del (Mycket stress och låg sårbarhet) som nedersta del (Hög sårbarhet och lite stress) kan utlösa psykos.

Den övriga/större delen av kurvan (måttligt hög stress resp. sårbarhet) representerar "Icke-psykos".

361

Foto. En tjej sitter hopkurad med armarna om knäna och ser in i kameran med ett sorgset och slutet ansiktsuttryck.

365

Schematisk modell i form av sex dubbelriktade pilar som länkar de fyra faktorerna kropp, tanke, känsla och beteende till varandra.

367

Foto. En tjej håller sina knäppta händer för munnen medan hon kastar en skrämmd blick åt sidan.

379

Målning. Vårligt landskap under mulen himmel med ett litet blommande körsbärsträd i förgrunden.

I bakgrunden skymtar ett avlägset vattendrag och några höga popplar.

392

Scen från tv-serie. Två män sitter mittemot varandra i var sin fåtölj.

Det omgivande rummet ser ut som ett vardagsrum med öppen spis, lampetter och tavlor på väggarna, och varm "mysbelysning" från golvlampor.

397

Schematisk modell sammansatt av pilar och cirklar. Modellen - som är indelad i "Inåt" och "Utåt" - återges på följande sätt:

Inåt (vägen in i sjukdomen).

Ett antal pilar bildar en ond spiral in i sjukdomen som omfattar följande steg (numreringen är tillagd i bildbeskrivningen):

1. Livet innan de psykiska problemen
2. Kognitiva svårigheter och störningar
3. Nedsatta funktioner
4. Sätt att förstå svårigheter och störningar
5. Vanföreställningar och andra självskapade sätt att skapa mening
6. Minskad känsla av inflytande, ökad sårbarhet
7. Ökat tillbakadragande och isolering
8. Nedsatta funktioner
9. Hopplöshet och förtvivlan

Utåt (vägen ut ur sjukdomen).

1. Hopp och känsla av att vara delaktig

2. Framåtskridande och glädje
3. Ökad känsla av inflytande och av att vara delaktig
4. Aktiva insatser för att hantera situationer och att anpassa sig till ett större deltagande i samhället

Den ovan återgivna vägen ut ur sjukdomen kan vid varje steg avbrytas med åtföljande återgång till "den onda spiralen" genom erfarenheter av att misslyckas, av stigma och avvisning.